

El model educatiu

Roser SUÑÉ i PASCUET

Bon dia a tothom. És, com s'ha dit abans, satisfactori estar aquí. Satisfactori poder parlar, amb una mica més de tranquil·litat, d'aspectes de gestió que estan relacionats amb les estructures del nostre país. Educació sempre ha estat un dels temes de riquesa de l'estructura d'Andorra. A mi se'm fa difícil parlar de quin model ha de ser, de quin model és i de quin model venim. Penso que som la suma d'allò que vam rebre, d'allò que estem gestionant i que portarem cap a un futur lligat amb moltes altres estructures que han sortit aquí i altres sinergies que s'han de treballar. Estructuraré ara la meua presentació amb una síntesi del que tenim, lligada amb allò d'on venim, i on són les línies de treball que està desenvolupant actualment el ministeri del qual tinc la responsabilitat.

Ha de quedar clar que fa anys que tenim una estructura de model educatiu públic, de lliure elecció dels pares i gratuïta. Només hi ha un centre privat a Andorra, parlo d'ensenyament obligatori, després ja parlaré d'altres tipus d'ensenyament. Aquesta línia de treball, aquesta estructura de sistema de lliure elecció, gratuït i públic ha conformat la seva manera de ser al llarg d'aquests anys. Al llarg de tot el segle xx, final del xix, i inici del segle xxi. Ha estat un model que s'ha mantingut amb tots els governs que han anat gestionant els diversos períodes i a més a més sempre han mantingut uns nivells d'inversió importants. En aquests moments quan parlem d'ensenyament obligatori estem parlant de 10.800 alumnes en total. 4.000 i escaig estan en el sistema educatiu andorrà, que en deu anys ha doblat la xifra, amb trenta anys d'existència; 3.400 estan en el sistema educatiu francès i 3.100 en el sistema educatiu espanyol. El pressupost que hi assigna el Govern és de 58 milions en ensenyament obligatori. La part d'educació inclou moltes més coses de les quals la gent no és sempre conscient. Hi ha evidentment el component econòmic que hi atorga l'Estat francès, que és responsable dels seus docents, i l'Estat espanyol. Perquè us feu una idea, l'Estat francès en aquests moments hi assigna 25 milions.

Com és la nostra estructura ara? L'escola andorrana i l'escola francesa de primària són a totes les parròquies, en canvi l'escola espanyola està present en aquests moments en quatre

parròquies i està en vies de concentrar-se encara més. Tenim centres d'ensenyament secundari, el que en diem segona ensenyança, en algunes parròquies i tenim els centres de batxillerat també només en algunes parròquies. Per tant hi ha una distribució geogràfica molt important que obliga també a fer algunes reflexions.

Aquesta estructura educativa té dins del sistema educatiu andorrà els centres d'ensenyament de primària, ensenyament de secundària, el centre de formació professional i tot allò que està relacionat amb la formació contínua i la formació d'adults.

A mesura que el temps ha anat passant, el desplegament cada cop ha estat més important en relació amb el que abasta la gestió del mateix ministeri. A més, el ministeri és responsable dels docents de llengua catalana i de ciències socials d'Andorra que imparteixen la matèria en els sistemes francès i espanyol, perquè és la part on nosaltres participem activament com a ensenyants, i tota una altra sèrie de serveis dels quals us parlaré.

El sistema educatiu francès té els seus centres a totes les parròquies, inclosos centres al Pas de la Casa i a Santa Coloma; a més té el Lycée Comte de Foix, que imparteix de la 6ème a la Terminale. Concentren tot el que seria segona ensenyança i batxillerat en un mateix espai.

El sistema educatiu espanyol té els centres en quatre parròquies, Escaldes, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Encamp, i té ensenyament secundari i batxillerat també, tot concentrat, a la Margineda. Per tant, hi ha una oferta molt important que d'alguna manera configura per ella sola la gestió que es pot fer des del ministeri. No sé si, quan es parla de model educatiu, s'és conscient que les competències pedagògiques del ministeri només van adreçades al sistema educatiu andorrà. És evident que les línies pedagògiques de treball del sistema educatiu francès i del sistema educatiu espanyol, les defineixen els dos estats.

El ministeri, per ell mateix, ha anat enfortint les seves competències tècniques a mesura que ha anat creixent, i per tant en aquests moments té una àrea d'ordenament curricular, una àrea d'exàmens i avaluacions i reconeixement de titulacions, una àrea d'inspecció i innovació, una àrea de psicopedagogia, i una àrea de recursos humans i formació, que configuren tots els aspectes tècnics que serveixen per donar suport als dotze centres que té el sistema i que regulen la funció de treball que tenen els 900 ensenyants que formen part del ministeri. Cal esmentar també que el ministeri és responsable d'un seguit de serveis escolars que s'afegeixen a la tasca pedagògica i que no són sempre coneguts pels ciutadans. El ministeri gestiona 4.300 usuaris del transport escolar. Gestiona tot l'esquí escolar, que forma part del currículum educatiu. L'obligatorietat de l'esquí és a tota la primera ensenyança. És responsable també de totes les beques. Tots els ajuts econòmics que es donen, tant en ensenyament obligatori com en ensenyament superior, estan dintre dels pressupostos de l'Estat. A més a més, amb una ampliació que s'ha fet aquest any, que entrarà en funcionament aquest setembre, per becar els segons cicles universitaris, i també és responsable de tota la part lligada amb un projecte que va sortir fa anys amb Salut, que és l'esport extraescolar, que dóna servei a uns 500 usuaris. La magnitud de la gestió global és molt més gran que pensar només en els currículums estrictes d'ensenyament.

El ministeri té una vida, jo diria, de consolidació en aquests trenta anys, satisfactòria. Ha estat capaç d'estructurar les seves àrees de treball per donar servei a les escoles i lligar-ho amb els dos sistemes que també formen part de la xarxa pública, però també té reptes importants a

les mans en aquests moments. Un va lligat precisament als convenis internacionals. La presència dels centres francesos i dels centres espanyols estan lligats per convenis. Amb França, aquesta legislatura hem renovat el conveni per a deu anys més. El nou conveni serà ratificat properament. L'acord assegura la presència francesa, hi insisteixo, dins de l'estructura pública i ha de permetre l'intercanvi també d'experiències pedagògiques i l'intercanvi de docents. Aquest punt és summament interessant de desenvolupar. Espanya s'ha plantejat el replegament dels seus centres, atès que els centres de Sant Julià i d'Encamp tenien pocs efectius. Estem treballant amb ells en un pla d'adequació per arribar a aquesta centralització de l'oferta en dos centres, un on hi hauria el que ells diuen primària i un altre on hi hauria la segona ensenyança i batxillerat, que seria a la Margineda i que faran en diferents fases. Per tant, aquest és un dels camps de treball que s'haurà de seguir atentament al llarg d'aquests anys, perquè configuren aquesta estructura educativa que és part de la nostra identitat com a país, aquesta suma dels tres sistemes.

La presència internacional d'Andorra en el pla educatiu s'ha enfortit en aquest període, jo diria, de manera visible, amb la presidència andorrana del Consell d'Europa, on la prioritat de treball va ser l'educació, i també vam ser convidats pel secretari general de les Nacions Unides a formar part del grup de països *campions de l'educació*. Són els països que treballen per aconseguir el 100% d'educació primària a tot el món.

Un cop descrita aquesta pluralitat de l'estructura, la línia bàsica de treball de la legislatura ha estat el Pla estratègic de renovació i millora del sistema educatiu andorrà (Permsea). El Permsea treballa en un model competencial. Es tracta d'adequar els continguts que s'ensenyen a les aules, en les matèries concretes, a fi de saber-los usar en moments determinats en situació de resolució d'un problema. Aquest nou plantejament ha implicat tota la renovació de programes, des del primer any fins a l'últim, i un esforç de coordinació molt important. Hem reforçat tot aquest plantejament amb una eina, de la qual es va parlar molt, que és la tauleta, a fi de reforçar les tasques. A més, tota la implementació es farà de manera esglaonada, començant pel primer curs de segona ensenyança amb un calendari establert pels equips tècnics del ministeri.

Què ha suposat el Pla estratègic? Primer, formació constant dels mateixos docents, als quals s'ha demanat una gran implicació. Ha comportat també una reflexió amb els pares sobre què suposa aquest canvi de model pedagògic i, a més a més, ha implicat una renovació tecnològica dins de la mateixa escola.

El Permsea ha posicionat l'escola, en el moment que ha fet trenta anys, en una segona etapa de reflexió pedagògica. L'Escola andorrana es va veure abocada a gestionar, en molt poc temps, un creixement enorme. No sé si recordeu els titulars dels diaris en matèria educativa dels anys vuitanta i noranta; eren sempre problemes d'edificis, recordeu els barracons, els prefabricats... Aquesta tardor s'inaugurarà l'ampliació d'Ordino i ampliarem Canillo. I a partir d'aquí, l'estabilització del sistema és clara. Això ens permet centrar tots els esforços de treball en la part qualitativa. Vull dir que la línia de treball que s'enforteix és la línia de reflexió pedagògica, tenint present que l'eix central del meu ministeri serà sempre el docent. És a dir, si no hi ha docents ben preparats, si no hi ha docents motivats, si no hi ha docents reconeguts, poc podem esperar del futur. Per tant, aquesta és una de les línies de treball també per

enfortir. L'altra línia de treball és la reflexió sobre els indicadors. Ens en falten d'específics relacionats amb les avaluacions internes. Nosaltres, en aquests moments, estem dissenyant, per desenvolupar els propers anys, tant les avaluacions nacionals com les avaluacions lligades a projectes internacionals, que exigeixen, abans de poder-hi participar, una reflexió interna fonamental relacionada amb l'estructura del model educatiu.

Un altre dels aspectes que forma part intrínseca de tota la gestió són els projectes d'inclusivitat que des de l'inici han configurat una part dels eixos centrals de treball del ministeri.

Unes paraules ara d'una altra competència que recau en el ministeri: l'ensenyament superior. Està format per un centre públic i dos de privats. Tenim totes les titulacions adequades al marc europeu de titulacions. L'ensenyament superior és un dels àmbits de treball que més hem intentat lligar a l'obertura econòmica i amb el qual hem treballat per veure si es pot atreure ensenyaments fets per altres universitats estrangeres, que puguin compartir amb les universitats existents a Andorra i que atreguin gent que vingui a estudiar al país.

Si parlo d'ensenyament superior és també perquè em serveix per fer una pinzellada important en relació amb un dels temes que no sé si forma part, em sembla que no, de les discussions d'avui: és el nostre acostament a la Unió Europea. Com més a prop estem de la Unió Europea, per tant com més a prop estem d'aconseguir un acord d'associació, més fàcil serà la circulació d'aquestes titulacions i dels nostres joves a Europa.

Finalment, un altre aspecte per destacar en aquestes reflexions és que l'educació sempre ha gaudit d'un enorme consens polític. Les lleis que encara regulen en aquests moments l'estructura educativa són del 1993, són filles de la Constitució. Ho esmento perquè considero molt important que en matèries que són eines de cohesió social aquesta voluntat de consens sigui sempre present. És important que gaudeixin també d'un alt component d'anàlisi política sensata. Amb això no estic dient que tothom hagi d'estar d'acord en tot. Estic dient que, en matèria educativa, no s'hi val desmuntar i muntar cada vegada. S'ha de donar continuïtat als projectes perquè el temps de consolidació és el que permet fer les noves adequacions.

Penso que us he comentat els aspectes fonamentals del model educatiu, alhora molt sòlid i complex. És un petit trencaclosques. Cada cop que se'n mou una peça s'han de refer les altres i per això és fonamental tenir aquesta visió global del que ens ha aportat el model fins ara. Jo no he parlat de la crisi perquè, aquest Govern, amb bon criteri, ha mantingut la inversió en matèria educativa ja que la considera una aposta per al futur.

És una educació de qualitat que garanteixi l'accés de tots els joves a la formació la que ens ha de permetre caminar en aquest segle XXI que ha esdevingut imprevisible. Els reptes són importants, però el beneficis superen amb escreix les dificultats.

Gràcies.

Roser Suñé i Pascuet,

llicenciada en Filologia Catalana i ministra d'Educació i Joventut del Govern d'Andorra